

ABONAMENTUL:

Un an 70 Lei — 140 Cor.
 Un an 30 Lei — 70 Cor.
 Un an 10 Lei — 20 Cor.
 După numărul de
 25 baci sau 50 gr.
 Adresa p. curier și în-
 scrierilor Nr. 137.

ROMANUL

REDACȚIA
 ȘI ADMINISTRAȚIA
 Strada Zrinyi numărul 1 a.
 INSERȚIUNILE:
 se primesc la administrație
 și se taxează după tarife.
 MANUSCRIPTELE NU SE
 ÎNAPĂUNĂ.

Situația în Ungaria.

— Dela corespondentul nostru special. —

B.-Pesta 14 Octomvrie. Ziarul parisiian „Matin”, anunță, că guvernului maghiar Fried- rich i s'a trimis din partea consiliului suprem interaliat o notă, prin care îi face cunoscut, că armata română va evacua Budapesta nu- mai după organizarea desăvârșită a armatei maghiare și pe lângă prestarea și a altor asi- gurări privitor la susținerea dreptului și or- dinei.

După multe tratative, combinațiunea de care se însușește opinia publică maghiară, înființarea partidului național regnicolar ma- ghiar — a luat ființă; astfel eri 15 Octomvrie, partidele democrat, liberal național, partidul Lovász, partidul civil, partidul muncii, și in- dependentii în afară de partide, au format blocul partidului național. Fuziunea acestor partide s'a hotărât după o ședință de 8 ore, în clubul partidului civil.

În pactul subscris de șefii tuturor ace- stor partide, se accentuiază în primul rând necesitatea conlucrării tuturor forțelor națio- nale maghiare, în interesul cauzei naționale. Se constată dispariția divergențelor dintre pro- gramul partidului 67-ist și 48-ist, — prin faptul că maghiarii și-au dobândit independența.

În programul acestui bloc, se accentu-ază apoi indispensabilitatea alegerii unui fac- tor cu deplină putere de conducere și sanc- ționare, — care va avea drept de existență legală, până în momentul când constituanta va decide în privința noii forme de stat. Acest factor cu deplină putere, va fi ales în curând de membrii fostei case a magnaților și de membrii fostului parlament.

Principiul fundamental al partidului este bazat pe concepțiile universale creștine dar va face opoziție tuturor curentelor cari tin- tesc alimentarea urei dintre confesiuni.

Blocul acesta, național, dorește restabi- lirea raporturilor amicale cu toți noii vecini. Între principiile fundamentale ale noului bloc politic se numără în primul loc: persecu- țarea bolșevismului.

În fruntea partidului se află o comisiune de patru președinți: Francisc Heinrich, Martin Lovász, George Platty și Emil Simonits. Ziarele din Budapesta, cu mica excepțiune a acelor, cari în timpul dominațiunii comuniste, au dovedit o pasivitate suspectă, scriu zilnic lungi articole, contra ovreimii maghiare, care nu s'a arătat demnă de bunăvoința tuturor guvernelor maghiare, care s'au succedat în cei din urmă 40 de ani, precum nu s'au făcut demne de dragostea și ospitalitatea ce li-a arătat-o totdeauna poporul maghiar.

Este un fapt dovedit prin documente, de presa maghiară, că svonorile despre un cu- rent înverșunat antisemit, inspirat de cercurile conducătoare maghiare creștine, sunt simple plasări tendențioase ale partizanilor lui Bela Kum, cari din Viena lucrează în dragă voie și astăzi contra Ungariei.

Atitudinea tuturor partidelor politice ma- ghiare, se deosebește esențial de felul de-a lucra în interesul țării ungurești, de partidele din vechea Ungarie.

Deși primim cu multă rezervă orice co- mentarii de program, ce ni se spun din partea șefilor politici maghiari de azi, totuși putem constata o înclinare în spre bine, și din partea acelor, cari în trecut s'au dovedit, prin șovi- sismul lor, de personalități unilaterale.

În cercurile politice maghiare se mani- festează tot mai mult convingerea, că nu se poate da situațiunii o soluțiune mai bună, decât dacă se va aplica principiul continuității de drept. Deodată însă cu acest principiu, ese tot mai mult în relief persoana contelui Ioan Hadik, a ultimului prim-ministru maghiar.

În cercuri politice bine informate se vor- bește cu insistență, că contele Hadik, dacă ar fi să ia puterea de guvernament, imediat ar face demersul necesar, pentru remanierea ca- binetului astfel, ca în ministeriu să fie repre- zentate partidele sociale, — deci blocul parti- dului național maghiar în primul rând. Atitu- dinea politică mai serioasă, de care dau do- vadă în ultimele zile toți șefii politici ma- ghiari, nu trebuie însă considerată, ca rezulta- tul unui proces politic intern.

Presiunea puterilor antantei la Budapesta este din ce în ce mai intensivă, iar politicianii maghiari, în fața mizeriei externe în care și-au adus țara, par a deveni înțelegători și mai cinstiți.

Cor.

Cefind o listă de bucate.

Am publicat în numărul de ieri ordonanța prefectului orașului, d. R. Veliciu, prin care spunea că va lua aspre măsuri împotriva co- mercianților care nu-și vor scrie firmele într'o limbă curat românească.

Măsura aceasta a alarmat foarte multă lume și în multe biurouri oficiale și neoficiale a produs o mică furtună. Căci în mod foarte delicat și foarte pe departe, d. Veliciu face o fină aluzie la acei care nu-și dau silința să adopte stilul românesc.

D. Veliciu nu-și dă seama că pe lângă partea bună și sănătoasă a ordonanței sale, pentru care îi aducem laude, răpește câteva clipe de fericire vizitatorilor din vechiul regat, clipe pe care le oferă zilnic la ora mesei re- staurantele din Arad.

Astfel nu vom mai avea fericirea să mâncăm la „Crucea Albă” *cristivita*, sau pept de găscă la *chiftele*; va dispărea de pe lista de bucate *Costică de porc* și nu ne vom mai întâlni cu *Jumercă de găscă*, cu măruntai de găscă *de idrâță*; cu filet din piept *dâscă*, iar când vom ajunge la prăjituri, nici un chelner nu ne va mai servi drept „prăjitură”, *taifăi potraț în varză*. Vor dispărea toate bunătățile acestea și odată cu ele patronii vor avea grijă să micșoreze porțiile, căci care alta ar putea fi deviza unui patron decât: „fie porția cât de mică, numai plata să fie mare”.

C. Chiril.

Intervenția României în chestiunea simplonului.

București 16. La intervențiunile făcute de România la Paris, în chestiunea trenului simplon, jefuit până acum zilnic de sârbi, gu- vernul din Belgrad a comunicat guvernului român, că din bagajele simplonului secves- trate, la 17 Oct., va expedia la București 4 vagoane.

Celelalte vagoane în număr de opt, vor sosi la București în curând.

Serbia a dat asigurări precise la Paris, că pe viitor, călătorii simplonului, vor fi scu- țiti de toate neplăcerile împreunate cu per- chiziția respective rechiziționarea bagajelor în teritoriile jugoslave.

Cor.

Satira politică.

Candidați în tot ungheriul

de M. Teliman.*)

Dela disolvarea parlamentului încoace foaște Bucovina de candidați și peste scurt vor fi și zidurile stradelor pline de manifeste. Pentru cetățeanul iubitor de pace nu există teroare mai grozavă decât un manifest lipit de muri și înzestrat cu secularul titlu: Fra- ților compatrioți! Observatori încărunțiți în arta de a studia acest soi de placate, știu adecă foarte bine, că așa un placat anunță totdeauna o nenorocire, adecă sau un iubileu al unei somități gârbovite sub povoaara pati- milor și a slugărniceii, pentru care o altă so- mitate bizantină prepară un conduct de torțe, sau că sârmana patrie sângerează la frontiere, sau urcarea birului, sau candidatura vre unui mare politician salvator de neam și lege. Ce- țățeanul precaut, dacă vede de departe in- scripția „Fraților compatrioți”, o tulsește iute în o stradă laterală spre a nu-și strica liniștea și stomachul.

Zilele acestea înzădar cauți să scapi de aceste vești nenorocite, căci și strada cea mai obscură, și localul cel mai solitar nu-ți mai oferă siguranță în contra virtuților și meritelor deputaților pentru parlament. Înainte de vr'o câteva zile s'a divulgat, prin indiscrețiunea unei bucătărițe, secretul că pentru curia primă a proprietății mari s'au anunțat numai 12 candidați pentru unicul ei mandat. Bucătă- rițele sunt în chestii monachale de obicei foarte bine instruite însă astă dată știrea din acest „isvor autentic” s'a dovedit inexactă, căci ulterior s'au mai anunțat 3 cantori văduviți și un pălămar cu mare viitor pe ceea lume.

În curia a cincea care și ea alege din nefericire numai un singur candidat, s'au anunțat de asemenea vr'o 80 de candidați în frunte cu primarul Floc și o altă somitate cu înclinațiuni horizontale. Credem a nu ne face vinovați de o ridiculă exagerare, dacă pre- tindem că toți acești candidați se bucură de o reputație universală în familia lor. Aceasta e suficient. Bucovina și așa nu mai aparține lumii, ci este, conform statisticeii, stupitoarea Cislaitaniei, în care se arucă căpițelele de țigaretă spre a nu infecta aerul altor provincii. Lumea la noi o formează familia, și cine se bucură de un nume bun în propria sa familie, ajunge să fie celebritate, și prin urmare și apt a reprezenta poporul.

Făcând asupra noilor candidați aceste drept credincioase observări cari vor împlea cu mahnire pe tot amicul ignoranței și al ob- scurității, suntem departe a ne cugeta la vechii candidați, cari și ei la rîndul lor au fost destul de șarmanți a nu ce cugeta la nimic. Accentuăm aceasta spre a evita o eventuală neînțelegere.

Candidați avem așa dară în abundență. Grijă noastră trebuie să fie a alege acum pe cei mai potriviți. Până acum a domnit în so- cietatea noastră părerea greșită că un popor trebuie să fie reprezentat prin bărbați înțelepți și cu profunde și vaste cunoștinți științifice. Faptele au desmintit această teorie. În parla- ment ni trebuiesc oameni cu brațe tari. Mintea, rațiunea, știința și alte viciuri de acest soi trebuie scoase din deputații noștri.

*) Mihai Teliman e un foiletonist bucovi- nean pe care moartea l-a răpit de tînăr. A ră- mas dela dânsul un singur volum „Foiletoane”, adunat cu pietate de George Tofan.

Evident deci că cei ce sunt înzestrați din fire cu lipsa acestor urâte calități, vor afla deplină înțelegere la popor și compătimitate la cei de sus, căci grea e sarcina unui deputat și multă truda lui mai ales când se necăjește a nu vorbi.

Parlamentul nostru are el destui oameni de acest soi, adică mai tari în coate de cât bălămiile gândirei, însă aceasta trebuie să fie un imbold mai mult și pentru noi a întări pleiada lor. Dupăcum se zvoneste, deputații cu minte ciș-ceva sănătoasă au să fie confiscați în noul parlament, în urma unei nouă ordine de casă, care va interzice mintea. Credem deci că zace în interesul nostru a alege deputați nefiscabili.

Activitatea noului parlament se va mișca în făgașele economiei iraționale. Se vor introduce mari reforme imaginare spre clarificarea imposibilităților. Vom trebui deci și noi să trimitem încolo cel puțin un filosof de cauciuc, care să aibă unele noțiuni inconștiente despre elasticitatea frazei deșerte și despre acele alimente cari fac spinarea mai moale și gânjatică. Deputatul nostru econom trebuie să aibă talentul să facă din lucrul cel mai simplu un ce neînțelegibil, trebuie să aibă darul de a preface, prin o nouă definiție și noțiunea cea mai clară în o enigmă indescifrabilă, scurt: trebuie să fie un perfect secesionist. Această placă mult și costează puțină trudă. Numai astfel de bărbați vor putea conduce naia Austriei prin turburatele vaiuri ale soartei.

Candidații cari vor să reușească în campania electorală de acum, vor face bine să evite orice manifest de gândire, sau dacă totuși vor fi așa de neprecauți a lansa vre-unul atunci le recomandăm a desvolta un stil care să n'ăibă caracter. În tot trebuie să zacă multă încredere în sine, în fiecare frază asigurarea că azi vor lupta pentru un lucru, mâne în contra lui, căci numai astfel vor reuși în acest timp de grea cumpănă decimă. O critică a împrejurărilor actuale nu e recomandabilă, cu atât mai puțin a persoanelor contemporane. Drept recompensă însă va fi foarte la loc a ferfenii politicienii morți și a orna aceste filipice prin citate din poezi neexistenți, precum o fac cu mult succes unii deputați din camera noastră provincială.

Încă ceva. În caz dacă unul sau altul din domnii candidați vor dezvolta înaintea alegătorilor programul lor de viitoare neactivitate, vor face bine să vorbească câte vr'o 10 ore într'una. Aceasta va contribui foarte mult la ridicarea industriei care e doar și programul guvernului. Alegătorii adică se vor plictisi grozav, s'or freca pe scaune încolo și încoace, vor roade prin urmare cele mai prețioase părți ale hainelor și vor contribui astfel la rădicarea fabricelor de stoffe pentru pantaloni. Deputatul Vijniței, mai activ în întreprinderi a experimentat în această privință cu mult succes; prețul ițarilor s'a urcat grozav de când cutreeră satele spre a da cont despre activitatea sa. Exemplul merită imitare. Numai în semnul acesta veți învinge. Deci înainte cu Domnul.

Dela oficiul muncii.

Oficiul de mijlocire gratuită a muncii, instituit de orașul Arad, str. Sz. István nr. 2, poate plasa imediat dulgheri, strugari, butnari, rotari, lăctuși, tinichigii, împletitori de funii, croitori pentru haine bărbătești și femeiești, morari, cofetari și hornari, birjari etc. Oficiul poate plasa imediat 54 de muncitori industriali și 12 comerciali.

Instaurația plasează ucenici în diferitele ramuri ale industriei, în condiții avantajoase.

— *Abonații din țosta Ungarie cari trimit scrisori la administrație sunt rugați ca pe lângă numirea românească a localității să ne comunice — în paranteză — și pe cea unghurească.*

Panteonul României.

— Opera de glorie a celei mai uriașe jertfe naționale, ce s'a adus în acest mare război. —

Dlui N. Iorga.

Când furtuna își deslănțue furia nestăpânită, îi este peste puțină geniului omenesc să prețuiască, în acel moment, jertfa ce i-o cere această supremă stăpână a noastră, care este natura. Când tunetul de obuze sfârtecă zarea; când exploziile minciilor prăvălesc munții și întunecă cerul cu tava gazelor înăbușitoare, când miile de mitraliere răspândesc atâtea milioane de ghiare înroșite spre o viață de ostaș; — cine oare și-a mai dat seama de cât sânge a trebuit să curgă și câte vieți au trebuit să se stingă, pentru cea mai sublimă stăpână a noastră, care este patria?

Furtuna însă a încetat — iar despre război se poate spune că, ultimele-i svârcoliri prinse în declinul apoteozelor sale, încep a desemna mult așteptatul curcubeu al păcii. Soarele se înalță acum pe mult sbuciumata boltă cerească — dar câți din noi vor fi aceia care nu se vor mai putea bucura de farmecul razelor sale?

— „În România veche, aproape un milion!“ — grăește statistica oficială. Și adăogă aceeași autorizată voce: a fost neîntrecută în jertfă, de nici un beligerant al marelui război, această țară mică, care a îndurat calvarul celor mai nefericiți martiri ai vremurilor apuse; și-a prețuit singură lanurile de aur, și-a dat singură pradă focului mistuitor bogățiile răvinite de atâtea neamuri și și-a pierdut atâți feciori și tinere suflete nevinovate cât, de pildă, marea Italie a trimis pe câmpul de luptă.

Am fost un neam, singurul în această lume de calcule financiare, ori de planuri vinovate de stăpânire și robie, — am fost un neam, care s'a aruncat pentru o sfântă idee, în război, în cel mai crâncen război, fără credința victoriei — pentru mulți din noi. Dar, pentru afirmarea drepturilor geniului românesc, am pus în cumpănă chiar existența prezentului nostru.

Pentru aceasta: ideea care a zămislit războiul nostru, jertfa care a consacrat acest război al neamului românesc de pretutindeni — trebuie să se găsească o cristalizare demnă de aceste fapte. În istoria omenirii, războaiele grecilor, de pildă, înfățișează isvoare de cultură și civilizație tot așa de puternice la oricare epocă din evoluția artei sau științei. În acest cadru intră și războiul Românilor, al tuturor românilor.

El este exponentul gloriei noastre trecute, el este legătură luminoasă între străduința strămoșilor noștri și dorurile noastre sfinte, ce vrem să lăsăm în sângele urmașilor noștri.

Am pregătit două mii de ani acest război uriaș, cu care poporul român încheie cel mai mare capitol din rostul vieții lui, pentru ca de acum să se deschidă alt capitol, alt rost, alte zări. Până acum am trăit prin noi și pentru noi; de acum va trebui să trăim numai prin noi, dar pentru cultura și civilizația omenirii.

Din înălțimea acestor două mii de ani, va trebui deci, să se privească acest viitor, ce se deschide neamului românesc.

Când poporul fericitului Nil a ridicat piramidele Egiptului, el a făcut-o dintr'o singură considerație: o uriașă civilizație ajunsă la apogeul dezvoltării sale avea să vorbească omenirii prin secolile negroase ale vremurilor, ce aveau să vină. Și vremurile cu toată acțiunea lor distrugătoare a materiei, n'au putut prăbuși această idee divină.

Aceeași idee trebuie să călăuzască poporul român, acum când, recunoscător eroilor săi cari au dat România Mare — dorește să le slăvească gândul și jertfa lor.

Inițiativele de pretutindeni trebuie canalizate către acest scop mare și unic, iar un grup de fruntași ai neamului vor avea să-i dea întreaga puțință de colectare, dar mai ales de călăuzire.

Citesc: „Românul“ voește un locaș de rugă al eroilor, mulțimea poporului din vechiul regat plănuește un mare monument, pe care să-l așeze într'un loc ce a început să-l discute; alții mai grăbiți înalță pietre pioase fără nici o valoare artistică, dar mai ales fără nici o siguranță de a se menține vreme multă, — în sfârșit ministrul de război, văzând că nu i-a succes acțiunea începută cu exproprierea locurilor devenite istorice prin inhumarea glorioaselor noastre jertfe, a pus la cale o frumoasă și inițiativă: „Mormintele Eroilor“. Fiecare are un gând frumos, ce ne face cinste tuturor; ideea, scânteia însă lipsește. Se pare totuși că ministrului de război nu i-ar trebui de cât foarte puțin ca să închege aceasta idee.

Avem un simbol al războiului nostru: „Mărășești“.

Avem un gând mareț: „Mormintele Eroilor“.

De ce atunci n'am face din acest gând și din acest simbol, ideea uriașă care să-și găsească la Mărășești „Panteonul Neamului Românesc“.

Locof. Slat. Al. Sever.

Politica la București.

După d. Take Ionescu ale cărei declarațiuni ne-au fost transmise telegrafic de către corespondentul nostru din București, d. Al. Marghiloman, șeful partidului conservator progresist, a vorbit la Galați, unde și-a expus ideile sale politice.

Partidul dlui Marghiloman a decis să participe la alegeri: dar, a declarat dsa că dacă va vedea că se face o parodie de alegeri, atunci se va abține.

Din declarațiile șefului partidului conservator, reținem pentru cetitorii noștri următoarele declarațiuni de ordin general:

„Șiți, domnii mei, că în tratatul cu Austria, s'au formulat clauze pe care toată lumea, — în special presa franceză, — le-au considerat ca o gravă atingere a independenței noastre politice și economice. Față de aceste porniri ale Consiliului suprem s'au desinat în țară două curente: unul al rezistenței, celalalt al supunerii. De fapt, prin însemnătatea covârșitoare a problemei, pe această gravă chestiune se face consultația poporului. Cine de altminterlea, are mai mult drept de a hotărî despre soarta ei decât însăși țara toată?“

Cu privire la apărarea suveranității naționale și Liga Națiunilor dsa a spus:

„Dacă sunt în contra or cărei aventuri bazată pe diferende teritoriale, sunt însă pentru toate opiniile și toate sacrificiile în apărarea suveranității noastre politice și economice. Aceasta este salvagarda viitorului.“

În domeniul politic, nu putem accepta ca să se creeze două feluri de cetățeni români, unii supuși numai legilor țării, alții privilegiați, cari să fie și sub protecția legilor române, și sub protecția Ligei Națiunilor.

În ordinea economică, nu putem accepta să încălim în alb ceace alții își rezervă dreptul să hotărască despre noi!

România geograficește sporită nu va fi România Mare decât dacă are o structură politică sănătoasă și o viață economică puternică.

Să salvăm aceste două mari principii și opera va fi suficientă.“

Gruparea țărănească a decis să participe la alegeri și a depus candidaturi în vre-o 15 județe, unde, d. I. Mihalache a comunicat prietenilor săi că e sigur de reușită.

Partidul socialist și-a deschis congresul. Din partea socialiștilor ardeleni a vorbit d. Flueraș, fost șef de resort.

În urma unor discuțiuni aprinse s'a decis ca partidul socialist să se abțină dela alegeri.

Remarcăm o profundă eroare de care o face „Viitorul“ în laudele ce le aduce partidului național liberal, anume, când spune:

„Partidul național-liberal a făcut războiul împotriva dușmanilor de veacuri, dobândind la Plevna și Grivița, independența și regatul;“

„Tot partidul național-liberal a făcut războiul pentru întregirea neamului.“

Numai un sedentar ar putea vorbi cu atâta ușurință, nu un partid serios cum e partidul liberal.

INFORMAȚIUNI.

— D. general Văitoianu, ministrul președinte, a declarat, că au sosit guvernului mai multe telegrame din Paris, care anunță că situațiunea României la conferința de pace, s'a îmbunătățit foarte mult.

— A fost suspendat și ziarul „*Timișana*”.

Democrația face progrese...

— Ziarele din capitală scriu că V. Moldovanu (cunoscutul V. Drumar) ardelean de origină, a fost arestat pentru înțelegere cu inamicul, din ordinul Marelui Cartier General.

Pe timpul neutralității, acest domn era aproape șeful G. D. N. (garda demnității naționale). Deștept băiat!

— În ziua de 15 Octombrie s'a constituit „*Reuniunea femeilor române din Ineu și împrejurimi*” având de scop ocrotirea copiilor orfani.

— Printre candidații oficiali ai partidului național, figurează următorii literați și ziarști: Oct. Goga, I. Agârbiceanu, dr. I. Lupaș, Oct. Tăslăuanu, Eug. Goga, A. Esca, S. Bornemisa, I. Moța, I. Montani, Gh. Pop, Sever Bocu, A. Imbroane.

Știrea lansată de unele ziare că I. U. Soricu și ar fi pus candidatura ca independent nu corespunde adevărului.

— Prefectul orașului, d. dr R. Veliciu invită populația orașului, ca Duminică 19 c. să pavoazeze locuințele cu drapelul românesc. Cu acest prilej se reamintește ordonanța dlui general Scărișoreanu, dată cu privire la arborarea drapelului în zile festive.

Brigada siguranței de stat și jandarmeria vor controla executarea acestor dispozițiuni.

— La liceul real din Deva s'au înscris anul acesta 270 elevi dintre care 170 sunt români.

— În seara de 15 Octombrie o ceată de bandiți au jefuit cassa Div. I. călărăși, furând suma de 16.000 cor. Tâlharii au fost însă prinși tocmai în momentul când prin str. Huniade erau să dispară în întineric, de o patulă a jandarmeriei din Arad, compusă din sergentul Grigore Duma, jandarmii Ioan Oltean și George Țuca, cari au fost lăudați din partea comandamentului pentru istețimea cu care au procedat la prinderea tâlharilor.

— Guvernul polonez a intervenit din noupe lângă guvernul român, pentru înființarea cât mai grabnică a unui tren special-express între București - Varșovia.

Știre medicală. D. dr. George Antal, fost medic la clinica de dermatologie și boale venerice din Budapesta și-a început ordinațiunile. Bulevardul Elisabeta (Erzsébet) Nr. 12.

(E 582)

x Au sosit mașinile americane de arat sistem Forts. Azi, Vineri și mâine Sâmbătă în 17 și 18 crt, dimineața la orele 8—11 și după amiazi 3—5, se vor arăta în funcționare mașinile americane de arat sistem Forts, pe moșia de la Bujac (în față cu fabrica Neumann) a lui Leopold Zsigmond. Cu prilejul demonstrării acestor mașini de arat făcută în 26 August curent în București sub controlul cercurilor oficiale, am obținut următoarele rezultate: Am arat în 6 ore de lucru 29000 metri pătrați, adică 5 jughere Catastrale, cu o adâncime de 14 cm., în mediu. S'a consumat 14 litre benzin, oleu de uns 0.16 chilograme de jugher.

Tractorul se mai poate întrebuița pentru tracțiunea mașinilor de sămănat și cosit, pe șosele de țară, a mașinilor de îmbălbăit și punerea în funcțiune a mașinilor prin transmisiiune.

Prețuri unui plug Oliver cu 2 lopeți de fier în Arad e 29.000 (douăzeci și nouă mii) lei.

Lămuriri dă cu plăcere biroul tehnic al inginerului Mocsári Arad, str. Salacz nr. 3.

Campania electorală.

— Duminică 19 cor. d. Iuliu Maniu, președintele C. D. și șefii de resorturi vor ține mari întruniri în Radna, Arad, Timișoara. Turneul va continua Luni și Marți. —

În vederea apropiatelor alegeri pentru Constituanta, fruntașii vieții politice din Ardeal și-au început turneurile electorale. Duminică trecută, au vorbit alegătorilor dnii miniștri V. Goldiș în circumscripția Soborșin și St. C. Pop în Șiria.

Duminică 19 cor. și-au anunțat sosirea în Arad dnii I. Maniu, președintele consiliului dirigent însoțit de șefii de resorturi A. Vlad, V. Branisce, I. Suci, T. Brediceanu și secretarul general Eug. Munteanu.

Prima adunare se va ține Duminică 19 cor. la orele 8 dimineața la Radna, după care va urma o scurtă vizită la Lipova.

La orele 10 dim. d. I. Maniu împreună cu ceilalți bărbați politici vor sosi în gara Arad iar la orele 10:15 dim. se va ține o mare întrunire în Arad în piața Tököly sau în caz de ploaie în una din sălile spațioase din oraș.

După terminarea întrunirii din Arad, la orele 2 d. am. vor porni în Timișoara unde va avea loc o mare întrunire la orele 4 d. am. Seara la orele 8 va avea loc un banquet.

Luni 20 c. dnii I. Maniu și Suci vor ține o întrunire în Oravița la orele 9 dim., iar d. am. la orele 3 în Bocșa română, la orele 5 în Reșița.

Marți 21 c. la orele 10 dim. se va ține întrunirea din Lugoj și la orele 4 d. am. la Caransebeș.

Din Caransebeș d. Maniu va pleca la Sibiu, iar d. Suci, șef de resort își va continua campania electorală și va vorbi în toate centrele circumscripției unde candidează.

Nu va scăpa desigur nimănui importanța acestei campanii electorale la care participă cei mai de seamă fruntași ai vieții politice din Ardeal, care ocupă însemnate locuri în consiliul dirigent.

Sosirea domniilor lor este așteptată cu un viu interes în Arad, unde d. I. Maniu, președintele consiliului dirigent, va rosti un discurs în care va face importante declarațiuni relative la situație și va explica alegătorilor punctele după care se conduce partidul național român de dincoace de Carpați.

Unificarea monetară.

— Ministrul de finanțe a decis înlocuirea coroanei cu leul. —

Cerem impozitul pe câștigurile de războiu.

Ziarele din capitală publică următoarea importantă informațiune:

La ministerul de finanțe s'a întocmit decretul-lege privitor la înlocuirea rublei și a coroanei cu leu românesc.

Acest decret va fi supus zilele acestea aprobării Consiliului de miniștri.

Nu cunoaștem economia acestui proiect de decret-lege, ca să ne putem exprima în cunoștință de cauză. Dar dat fiind că d. Angelescu, ministru numai de câteva zile, a și venit cu un decret lege care corespunde unei necesități reale, aceasta dovedește că d-sa s'a ocupat mai de mult cu această chestiune.

Acest decret își va avea un prim efect: înfrînarea comerțului cu lei și scăderea vertiginosă a coroanei, deci a averii cetățenilor din teritoriile anexate.

Înlocuirea coroanei prin leu, *trebuie* să se facă fără valută. Leul trebuie să fie egal cu coroana stampilată.

Coroanele adunate de ministerul de finanțe trebuie distruse. În operația aceasta

financiară statul ar pierde o sumă foarte însemnată. Deci trebuie să ne gândim și la modalitatea în care s'ar putea acoperi această pierdere.

Una din cele mai bune soluții ni se pare aceea a *impozitului pe câștigurile de război*. Știm cine se opune la București împotriva acestui impozit de război. Ne sunt indiferenți acei „cine” și de aceia îi cerem dlui ministru Angelescu, om în afară de partide să vină cu un decret-lege pe care țara întreagă îl așteaptă de atâta timp.

Ministrul care va avea curajul să facă aceasta, va pune dintr'odată capăt speculei și unor moravuri pe care am vrea să le vedem dispărând.

I. Mircea.

Colecta pentru biserica Mărășești.

Alexandru Fildan primpretor în
Belu . . . . . cor. 300
Suma din urmă . . . . . cor. 18,149.18
Total: cor. 18,449.18

TELEGRAME.

Franța și ratificarea tratatului german și austriac.

Lyon 17. — *D. Poincaré, președintele republicii franceze va ratifica tratatul cu Germania și Austria-germană numai după ce va primi copia acestor tratate semnate de regele George al Angliei și regele Emanuel al Italiei.*

Aceste acte sunt așteptate din zi în zi la Paris.

Austria stat federativ.

Viena 15. — *În conferința provinciilor austriece, cancelarul Renner într'un discurs mai lung a expus situația Austriei, și a declarat că guvernul lucrează la un proiect de constituție care prevede o federație a provinciilor austriece, fiecare având autonomie deplină.*

Teritoriul apusean din fosta Ungarie, locuit de nemți, va face parte din federația austriacă tot ca provincie autonomă.

Deasemenea Viena, capitala statului federativ austriac, va fi declarat oraș autonom.

Cenzurat: Dr. S. Micles.

NOU. NOU.

IN EDITURA TIPOGRAFIEI
DIECEZANE VA APARE IN
CURSUL ACESTEI LUNI ::

INTR'UN SAT DE
CONTRABANDIȘTI

NUVELE DE: V. S AVEL.

„GOSPODĂRIILE ȚĂRĂNEȘTI”

SOCIETATE ANONIMĂ. — CAPITAL SOCIAL: 10.000.000 Lei. — SEDIUL CENTRAL: BUCUREȘTI, Bd. Carol 11 bis (Piața Rosetti), et. II. PROSPECT.

CUM SE PREZINTA COMERȚUL RURAL?
Țăranul român duce, în general, un trai anevoios și lipsit de igienă. În cele mai multe cazuri, el nici nu știe ce lipsește gospodăriei sale, ca să se poată bucura de un trai mai bun și nici nu are de unde să-și procure lucrurile a căror nevoie o simte.

De aceste împrejurări se folosește specula nemiloasă și lipsită de scrupule, care exploatează ignoranța țăranului și năzuințele lui către un trai mai bun.

Negustorii de la sate, cari se duc la târg după mărfuri, și ei, la rândul lor, nu-și pot desface țăranilor mărfurile decât tot pe prețuri de speculă, fiind ei înșiși victimele speculanților.

ROSTUL SOC. «GOSPODĂRIILE ȚĂRĂNEȘTI».
Societatea *Gospodăriile Țărănești* are menirea de a ocroti pe țăranul consumator contra speculei și a-i procura tot ce-i trebuie pentru gospodăria sa. în condițiuni incomparabil de avantajoase ca preț și calitate, ușurându-i bunul trai și prosperitatea casnică.

Planul de activitate al Societății *Gospodăriile Țărănești* ne-a fost inspirat de acela al Societăților similare din America, pe care l-am adaptat nevoilor și împrejurărilor din țara noastră. Ca și Societățile Americane, cari au contribuit într-o largă măsură la buna stare a țărănimii de acolo, am adoptat și noi deviza: *«Să vindem cât mai mult, și mai puțin pentru ca să facem cât mai mult bine!»* Din această deviză se poate ușor deduce că Societatea *Gospodăriile Țărănești* urmărește, mai presus de toate, scopul de a rămâne necontenit folositoare țărănimii noastre, temelie neamului.

Pentru atingerea țelului său, Societatea *Gospodăriile Țărănești* se bazează, în primul rând, pe concursul micilor negustori de la țară, pe cari îi va îndruma spre comerțul larg și cinstit, cu mari perspective de prosperare.

Vom suprima prin *Gospodăriile Țărănești* pe numeroșii intermediari, cari au devenit o adevărată plagă pentru comerț și vom trece de drept în mâna țăranului nostru produsele de cari el are nevoie și pe cari i le vom procura noi înșine direct dela marile industrii sau centre comerciale din străinătate, și pe cât posibil din țară.

Vom putea astfel să efinim considerabil costul acestor produse, prin efințarea inerentă operațiilor mari ce vor face *Gospodăriile Țărănești* știut fiindcă cine cumpără mult cumpără efin.

Pe de altă parte prin organizarea cooperativelor de desfacere în comunele rurale, vom face să treacă tot în buzunarul țăranului o bună parte din câștigul realizat din vânzarea mărfurilor, fie că țăranul va fi asociat al Cooperativei, fie că va beneficia numai de primele de consumație ce se vor atribui cumpărătorilor la sfârșitul fiecărui an social.

OPERAȚIUNILE SOCIETĂȚII «GOSPODĂRIILE ȚĂRĂNEȘTI». — Activitatea Societății *Gospodăriile Țărănești* îmbrățișează toate operațiunile ce pot folosi gospodăriilor rurale. Societatea își propune să furnizeze gospodăriilor țărănești unelte agricole înzestrate cu ultimele perfecțiuni ca: pluguri, semănători, secerători, grape, treetători, batoze, coase, seceri, lopeți, furci, sape, casmale, târnăcoape, etc. obiecte de îmbrăcăminte, încălțăminte etc.; obiecte cari să înfrumusețeze casa țărănească și să-i ofere oarecare confort; obiecte pentru înflorirea industriei casnice pe o scară cât de întinsă; alimente efin

și de calitate superioară, pentru ca țăranul și familia sa, să se hrănească omenește și să fie scutit de bolile pricinuite de o hrană rea și neindestulătoare; cu un cuvânt să pună la îndemâna țăranului tot ceea ce este necesar și folositor, mai efin și mai bun decât și-ar putea procura fără ajutorul organizației noastre.

Construirea locuințelor rurale fiind unul din scopurile de căpitanie ale Societății *Gospodăriile Țărănești*, formează obiectul unor preocupări și studii speciale. Se știe cât sunt de neigienice, în marea lor majoritate, locuințele țăranilor noștri, lipsite de aer, de lumină, de puțină de obține curățenia cea mai elementară. Țăranii stau de multe ori sub același acoperiș cu vitele și locuințele acestea sunt niște focare de infecțiune aducătoare de molime. Cât de mare ar fi excedentul de nașteri asupra mortalității și, de sigur, câți ani de viață ar mai câștiga țăranul nostru, dacă o locuință modestă dar sănătoasă ar înlocui pe cea primitivă de astăzi, în care nu mai poate rămâne și nu treoue să rămână.

Societatea *Gospodăriile Țărănești* își propune tocmai să întreprindă această mare operă și să transforme aspectul satelor noastre, absolut nepotrivit cu noua situație a României. Ea va face ca în locul cocioabelor neigienice de azi, să răsăre locuințe plăcute și confortabile, în care țăranul și ai săi să poată să trăiască sănătoși și fericiți.

ORGANIZAREA. — Cea mai mare atențiune se dă organizației. Dându-și o solidă organizare, Societatea *Gospodăriile Țărănești* este sigură că și va îndeplini menirea ei.

Două mari secțiuni: *Import și Export* își dispută activitatea Societății și ambele se bazează pe aceeași organizare în țară.

În ce privește *Exportul*, vom să trimitem direct la marile centre de peste hotare produsele sătești cari pot fi exportate din disponibilitățile țărănilor, organizând și îndrumând producția și făcând ca țăranul să câștige mai mult prin calitate, prin cantitate și prin preț. Nu vom cruța nici o osteneală în acest scop prin îndemnuri, expozițiuni, premii și diferite alte încurajări; vom face, cu un cuvânt, totul pentru ca aceste produse să fie la înălțimea cerințelor străinătății, în ceea ce privește calitatea lor și să răzbească ast-fel, pe piețele străine, concurența produselor similare din alte țări. De asemenea, în ce privește can i atea, vom stimula și îndruma energiile, pentru ca producțiunea cea mai mare să corespundă calității celei mai bune. Iar în ceea ce privește prețul, suprimând iarăși pe numeroșii intermediari, cari se interpuneau între producătorul țăran și consumatorul străin, vom asigura câștigul cel mai mare posibil pentru munca țăranului nostru.

Privitor la organizarea în țară, avem deocamdată șase ramuri de activitate: 1) Fierării și Unelte; 2) Manufactură și Imbrăcăminte; 3) Alimente; 4) Obiecte de casă și industrie casnică; 5) Construcțiuni rurale; 6) Produse sătești.

Organele societății sunt: I) Direcțiunea Centrală, care este ajutată de un număr de inspectori; II) Reprezentanții regionali; III. Depozitarii județenii; IV. Agenții rurale.

Reprezentanțele regionale, sunt formate din grupuri de județe și își au sediile în principalele orașe recunos-

cute ca centre comerciale pe regiuni. Pe-care Reprezentanța Regională va fi condusă de o persoană cu serioase cunoștințe comerciale și garanții suficiente de pricepere și solvabilitate. În fie-care centru regional se înființează câte un depozit principal de mărfuri pentru aprovizionarea depozitelor secundare din orașele și comunele din regiune.

Depozitarii județeni, sau ai capitalelor de județe, sunt aleși dintre negustorii cu vază din orașul respectiv. Societatea are în fie-care oraș capitală o județ, câte un depozitar pentru reprezentarea tuturor ramurilor sale de activitate. Depozitele județene vor alimenta depozitele din comunele rurale cu mărfurile primite dela marile depozite centrale. Un serviciu de autocamioane va asigura transportul repede al mărfurilor dela depozitele județene la cele rurale.

Agenciile rurale. Se va înființa în fie-care comună rurală câte o Societate Cooperativă de consum sub denumirea de: *Gospodăria Țărănească* din comuna... care va fi represetanța Societății *Gospodăriile Țărănești*. În fruntea acest r Cooperative sătești vor sta persoanele notabile din comunele respective, iar conducerea efectivă o vor avea, pe cât posibil, înșiși actualii negustori din localitate, oameni încercați în ale neșului. Toți sătenii cari vor voi, vor fi primiți ca asociați ai acestor societăți.

Cu chipul acesta, câștigul ce va rezulta din vânzare se va împărți în întregime între sătenii societarii.

Vom stimula activitatea acestor Agenții sătești, prin acordarea de felurite premii și încurajări, cum și prin mărirea procentului de câștig, în raport cu afacerile ce vor realiza în anumite intervale.

„Muncă, organizare, cinste” — întreaga activitate a Societății *Gospodăriile Țărănești* se va împleti în această lozincă, care necontenit va răsări din toate actele sale. Prin aceasta, sperăm să împlinim un gol simțit în economia națională și să aducem servicii reale Patriei noastre.

CAPITALUL SOC. «GOSPODĂRIILE ȚĂRĂNEȘTI»
Pentru început, capitalul social a fost fixat la suma de 10.000.000 lei, împărțit în 20.000 acțiuni à 500 lei bucata.

Acest capital se va mări treptat cu trebuințele.

Consiliul de Administrație a decis să facă o largă parte publicului pentru a participa la această operă. În acest scop, s'a lăsat spre subscriere publică lei 7.000.000.

Subscrierile se primesc numai la Banca Națională, Bd. Carol 11 bis, București.

Persoanele din provincie pot trimite sumele subscrise prin Banca Națională a României din orașul de reședință al județului respectiv la adresa Băncii Naționale din București.

În provincia se mai pot face subscrieri și la: Banca Națională din Dorohoi, Banca Comerțului din T-Severin, Banca Gorjului din Tg-Jiu, Banca Țărănească Trivalea din Pitești, Banca Centrală din Bacău, Banca Nordului din Botoșani, Banca de Secont din Craiova, Banca Moldoviei de jos din Bârlad.

Subscripțiunea publică a fost de chisă în ziua de 16 Octombrie a. c., și poate fi închisă oricând va găsi Consiliul de Administrație, care își rezervă dreptul de a face repartiziunea acțiunilor. La subscriere se va plăti 30 la sută din suma subscrise și 10 lei de fiecare acțiune pentru cheltuieli de emis ane. Celelalte vărsăminte se vor face la epocile ce se vor fixa de Consiliul de Administrație.

CONSILIUL DE ADMINISTRAȚIE:

VICE-PREȘEDINTE:

Inginer Alex. Baranga,
fost Deputat Agricultor.

PREȘEDINTE:

D. POMPEIU, Profesor Universitar.

VICE-PREȘEDINTE:

G. Kapri, mare Agricultor,
fost prefect.

ADMINISTRATOR-DELEGAT:

Arhitect Remus P. Iliescu, Absolvent al Politehnicei din München, Laureat al Școlii de Aplicație din Torino.

MEMBRI:

Baranga Victor, fost secretar general al Ministerului de domenii, fost prefect; general Boteanu Mihail, fost guvernator al cetății București; Corteanu Andrei, fost secretar general al Ministerului de interne și finanțe; Preotul Dincescu C., proprietar; colonel Haralambie D., membru în Consiliul de Administrație al Cassei de depuneri și consemnațiuni, proprietar; Iorgulescu C., mare agricultor, fost prefect, fost senator; K'aesi H., mare comerciant; Lilovici Ștefan, mare proprietar; Rădulescu Motru C., profesor universitar, fost senator, proprietar; Rosetti C. H., avocat, fost judecător la tribunalul ilfov; Stolan Ion G., avocat, fost deputat, directorul Băncii Naționale.

CENZORI:

Cernătescu N., avocat, proprietar, fost deputat; Fundățianu Const. H., doctor în drept dela Paris, avocat; Penescu Alex., membru în Consiliul de Administrație al Cassei de depuneri și consemnațiuni, proprietar; Petrescu Costin, pictor, profesor la școala de Belle-Arte; Săvescu C. V., avocat, proprietar.

CENZORI-SUPLEANȚI:

Bobesiu C., fost director al comptabilității Ministerului de industrie și comerț; Georgescu C., apicultor; colonel Maltopol Th., proprietar; Periețeanu I. Gr., avocat, proprietar, fost avocat al Statului și al Camerei de comerț din București.

DIRECTOR:

V. M. Ioachim, licențiat al Academiei de înalte studii comerciale din Berlin, fost sef al informațiunilor Camerei de comerț din București.